

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی اردبیل
دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه ای رشته پزشکی

عنوان:

بررسی سطح سواد سلامت جنسی در زنان نوجوان و ارتباط آن با
عوامل دموگرافیک در مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل سال ۱۴۰۲

نگارش:

مرجان صیامی زاده

اساتید راهنما:

دکتر مه‌ریار ندرمحمدی

دکتر افروز مردی

استاد مشاور:

دکتر عاطفه شادمان

بهمن ۱۴۰۲

شماره پایان نامه: ۰۱۱۸۴

بسمه تعالی

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب دانشجوی مقطع دکتری رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تایید مینمایم که:

- این پایان نامه بر اساس نتایج بررسیها/ تحقیقات انجام یافته توسط اینجانب تحت راهنمای..... بوده و بوسیله **خودم** انشا گردیده است و در صورت استفاده از نتایج پژوهش ها و یا آثار دیگران بلافاصله به مرجع مورد استفاده استناد شده است و در قسمت منابع و مأخذ مشخصات مرجع به طور کامل ذکر گردیده است.
- مسئولیت صحت مطالب مندرج در این پایان نامه به طور کامل با اینجانب است.
- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه و هر گونه محصول مستخرج از آن اعم از مقالات، چاپ کتاب و ثبت اختراع به دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تعلق دارد و هرگونه استفاده از اطلاعات و یا نتایج، واگذاری اطلاعات به افراد دیگر، چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ممنوع است.
- کلیه مقالات مستخرج از این پایان نامه تحت نام دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (Ardabil University of Medical sciences) به عنوان وابستگی نویسنده اول یا مسئول و با اطلاع و اجازه تمامی اساتید راهنما و مشاور به چاپ رسیده یا خواهد رسید.
- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت برخورد قانونی، هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو
امضا و تاریخ

- بدینوسیله **اصالت و صحت** نتایج این پایان نامه مورد تأیید اینجانب، راهنما می باشد.

نام و نام خانوادگی استادراهنما
امضا و تاریخ

تقديم به:

مادر و پدر عزیزم
که توفیق خود را نتیجه‌ی راهنمایی‌ها، زحمات ،
فداکاری‌ها و دعا‌های ایشان میدانم.

سپاسگزارى

سپاس بی‌کران پروردگار یکتا را که هستی‌مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر ندرمحمدی و خانم دکتر مردی به عنوان اساتید راهنما که همواره نگارنده را مورد لطف و محبت خود قرار داد، کمال تشکر را دارم. همچنین از استاد بزرگوارم جناب سرکار خانم دکتر شادمان که با زحمات بی‌دریغ و الطاف خود مشاوره این پایان نامه را عهده دار بودند، نهایت تشکر را دارم.

فهرست مطالب

۱.....چکیده

فصل اول

۱۴.....(۱-۱) مقدمه

۱۴.....(۱-۱-۱) تعریف و اهمیت سواد سلامت جنسی

۵.....(۱-۱-۲) عوامل مرتبط با سطح سواد سلامت جنسی

۵.....(۱-۱-۳) سواد سلامت جنسی در زنان

۶.....(۱-۱-۴) سطح سواد سلامت جنسی در زنان در سطح جهان و ایران

۸.....(۱-۲) ضرورت اجرای تحقیق

۱۰.....(۱-۳) اهداف طرح

۱۰.....(۱-۳-۱) اهداف اختصاصی

۱۰.....(۱-۳-۲) اهداف اختصاصی

۱۰.....(۱-۳-۳) هدف کاربردی

۱۱.....(۱-۴) فرضیات و سوالات طرح

۱۲.....(۱-۵) تعریف واژه های اختصاصی

فصل دوم

۱۵.....(۲-۱) مروری بر متون

فصل سوم

۲۷.....(۳-۱) گروه های مورد مطالعه

۲۷.....(۳-۱-۱) جامعه هدف

۲۷.....(۳-۱-۲) جامعه مورد مطالعه

۲۷.....(۳-۱-۳) حجم نمونه و روش نمونه گیری

۲۸.....(۳-۲) روش انجام مطالعه

۳۰.....(۳-۳) روش تحلیل داده ها

۳۰.....(۳-۴) ملاحظات اخلاقی

۳۱.....(۳-۵) جدول متغیرها

فصل چهارم

۳۴	نتایج توصیفی مطالعه..... (۴-۱)
۳۴	مشخصات دموگرافیک و پایه زنان نوجوان..... (۴-۱-۱)
۳۹	مهارت دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی..... (۴-۱-۲)
۴۲	مهارت درک اطلاعات سلامت جنسی..... (۴-۱-۳)
۴۶	مهارت ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی..... (۴-۱-۴)
۴۸	مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی..... (۴-۱-۵)
۵۱	سطح کلی سواد سلامت جنسی..... (۴-۱-۶)
۵۲	نتایج تحلیلی مطالعه..... (۴-۲)
۵۲	ارتباط مهارت دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی و عوامل دموگرافیک..... (۴-۲-۱)
۵۵	ارتباط مهارت درک اطلاعات سلامت جنسی و عوامل دموگرافیک..... (۴-۲-۲)
۵۸	ارتباط مهارت ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی و عوامل دموگرافیک..... (۴-۲-۳)
۶۱	ارتباط مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی و عوامل دموگرافیک..... (۴-۲-۴)
۶۴	ارتباط امتیاز کل سواد سلامت جنسی و عوامل دموگرافیک..... (۴-۲-۵)

فصل پنجم

۶۹	بحث..... (۵-۱)
۷۰	میزان دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی در زنان نوجوان مورد مطالعه..... (۵-۱-۱)
۷۱	میزان درک اطلاعات سلامت جنسی در زنان نوجوان مورد مطالعه..... (۵-۱-۲)
۷۲	میزان توانایی ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی در زنان نوجوان مورد مطالعه..... (۵-۱-۳)
۷۳	میزان مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی در زنان نوجوان مورد مطالعه..... (۵-۱-۴)
۷۴	سطح کلی سواد سلامت جنسی در زنان نوجوان مورد مطالعه..... (۵-۱-۵)
	ارتباط بین حوزه های مختلف سواد سلامت جنسی و عوامل دموگرافیک در زنان نوجوان مورد مطالعه..... (۵-۱-۶)
۷۵	مورد مطالعه.....
۸۰	نتیجه گیری..... (۵-۲)
۸۱	پیشنهادات..... (۵-۳)
۸۶	منابع.....
۹۶	Abstract.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۴-۱ مشخصات دموگرافیک و پایه زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه.....	۳۵
جدول ۴-۲ مشخصات دموگرافیک و پایه همسر زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه.....	۳۷
جدول ۴-۳ اطلاعات باروری و جنسی زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه.....	۳۸
جدول ۴-۴ نحوه پاسخ به بخش مهارت دسترسی به اطلاعات مربوط به سلامت جنسی.....	۴۰
جدول ۴-۵ نحوه پاسخ به بخش اول مهارت درک اطلاعات مربوط به سلامت جنسی.....	۴۳
جدول ۴-۶ نحوه پاسخ به بخش دوم مهارت درک اطلاعات مربوط به سلامت جنسی.....	۴۴
جدول ۴-۷ نحوه پاسخ به بخش مهارت ارزیابی اطلاعات مربوط به سلامت جنسی.....	۴۶
جدول ۴-۸ نحوه پاسخ به بخش مهارت کاربرد اطلاعات مربوط به سلامت جنسی.....	۴۹
جدول ۴-۹ ارتباط سطح دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی با سن فرد و همسر.....	۵۲
جدول ۴-۱۰ ارتباط امتیاز سطح دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی.....	۵۳
جدول ۴-۱۱ ارتباط سطح دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی همسر.....	۵۳
جدول ۴-۱۲ ارتباط سطح دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی با نوع پیشگیری.....	۵۴
جدول ۴-۱۳ ارتباط سطح درک اطلاعات سلامت جنسی با سن خود فرد و همسر.....	۵۵
جدول ۴-۱۴ ارتباط سطح مهارت درک اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی.....	۵۵

- جدول ۴-۱۵ ارتباط سطح درک اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی همسر.....۵۶
- جدول ۴-۱۶ ارتباط سطح درک اطلاعات سلامت جنسی با نوع پیشگیری.....۵۷
- جدول ۴-۱۷ ارتباط سطح مهارت ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی با سن خود فرد و هم.....۵۸
- جدول ۴-۱۸ ارتباط سطح مهارت ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی.....۵۸
- جدول ۴-۱۹ ارتباط سطح ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی همسر.....۵۹
- جدول ۴-۲۰ ارتباط سطح ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی با نوع پیشگیری.....۶۰
- جدول ۴-۲۱ ارتباط سطح مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی با سن خود فرد و همسر.....۶۰
- جدول ۴-۲۲ ارتباط سطح مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی.....۶۱
- جدول ۴-۲۳ ارتباط مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی با سطح تحصیلی همسر.....۶۲
- جدول ۴-۲۴ ارتباط مهارت کاربرد اطلاعات سلامت جنسی با نوع پیشگیری.....۶۲
- جدول ۴-۲۵ ارتباط امتیاز کل سواد سلامت جنسی با سن خود فرد و همسر.....۶۳
- جدول ۴-۲۶ ارتباط سطح کلی سواد سلامت جنسی با سطح تحصیلی فرد.....۶۴
- جدول ۴-۲۷ ارتباط سطح کلی سواد سلامت جنسی با سطح تحصیلی همسر.....۶۴
- جدول ۴-۲۸ ارتباط سطح کلی سواد سلامت جنسی با نوع پیشگیری.....۶۵
- جدول ۴-۲۹ ارتباط امتیاز کل سواد سلامت جنسی با سن هنگام ازدواج، تعداد بارداری و تعداد زایمان.....۶۶
- جدول ۴-۲۹ ارتباط امتیاز کل سواد سلامت جنسی با سن هنگام ازدواج، تعداد بارداری و تعداد زایمان.....۶۷

جدول ۳۰-۴ ارتباط امتیاز کل سواد سلامت جنسی با سابقه سقط جنین.....۶۷

فهرست نمودار

صفحه

عنوان

- نمودار ۴-۱ توزیع سنی زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۳۴
- نمودار ۴-۲ توزیع سنی همسر زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۳۶
- نمودار ۴-۳ روش های پیشگیری در زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۳۹
- نمودار ۴-۴ میزان مهارت دسترسی به اطلاعات سلامت جنسی در زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۴۱
- نمودار ۴-۵ میزان مهارت درک اطلاعات در زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۴۵
- نمودار ۴-۶ میزان مهارت ارزیابی اطلاعات در زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۴۷
- نمودار ۴-۷ میزان مهارت کاربرد اطلاعات در زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۵۰
- نمودار ۴-۸ سواد سلامت جنسی در زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه..... ۵۱

بررسی سطح سواد سلامت جنسی در زنان نوجوان و ارتباط آن با عوامل دموگرافیک

در مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل سال ۱۴۰۲

چکیده

زمینه: سلامت جنسی بخشی از سلامت باروری است که به عنوان یک نیاز و استراتژی برای دستیابی به اهداف توسعه هزاره بیان می شود. پرداختن به تمامی ابعاد سلامت خانواده از جمله سلامت جنسی یکی از اقداماتی است که بنیان خانواده را تقویت می کند.

هدف: مطالعه حاضر با هدف تعیین سطح سواد سلامت جنسی در زنان نوجوان و ارتباط آن با عوامل دموگرافیک در مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل سال ۱۴۰۲ انجام شد.

مواد و روش ها: در این مطالعه به صورت مقطعی و تحلیلی به صورت خوشه ای طبقه بندی شده ۲۰۰ زن نوجوان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل در سال ۱۴۰۲ وارد مطالعه شدند. جهت جمع آوری داده ها و سنجش سطح سواد سلامت جنسی شرکت کنندگان در مطالعه از پرسشنامه استاندارد سواد سلامت جنسی بزرگسالان (SHELA) استفاده شد. در نهایت اطلاعات مربوطه با درج در نرم افزار SPSS ورژن ۲۷ براساس اهداف مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفتند.

نتایج: اغلب زنان مورد مطالعه در سنین ۱۶ سال (۳۴٪) و ۱۷ (۴۰٪) سال قرار داشتند. نیمی از زنان دارای تحصیلات متوسطه بوده و همگی ساکن مناطق شهری بوده است. ۴۷٪ زنان بدون فرزند و ۴۳٪ صاحب تنها یک فرزند بودند. ۱۷٪ از زنان از هیچ روش پیشگیری استفاده نمی کردند. زنان مورد مطالعه به طور میانگین در حوزه مهارت کسب اطلاعات

سواد سلامت جنسی امتیاز $11/5 \pm 49/8$ ، در بخش مهارت درک اطلاعات سلامت جنسی امتیاز $17/8 \pm 50/7$ ، در حوزه مهارت ارزیابی اطلاعات سلامت جنسی امتیاز $18/02 \pm 50/7$ ، در حوزه کاربرد اطلاعات سلامت جنسی، امتیاز $16/9 \pm 50/03$ و به طور کلی امتیاز $15/3 \pm 50/4$ را از سواد کلی سلامت جنسی کسب نمودند.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که اغلب زنان نوجوان شرکت کننده در مطالعه دارای سطح کلی سواد سلامت جنسی ناکافی هستند. این مسئله به نوعی بیانگر نیاز به اتخاذ برنامه های ویژه برای افزایش سطح سواد سلامت جنسی در همه ابعاد به خصوص تسهیل دسترسی به اطلاعات لازم در این زمینه، در نوجوانان متاهل است.

کلمات کلیدی: سواد سلامت جنسی، زنان نوجوان، عوامل دموگرافیک.